

1979

Holstebro

MASS OG LASSE

Han ¹Mass og han ²Las-se dai ³gin-go på råd, tryå hai-le da-ga te
¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹²

en-da, kos-laine dai skul-le bjød-nen få:» Me sku skjøte'n, sa'n Mass, Ta-ka
¹² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ^{VSh} ^S ^{HSh} ^S

hu'e, sa'n Lass.» Siggi du det? sa'n Mass te 'o Las-se.
^{VSh} ^S ^{HSh} ^S ^{VSh} ^S ^{HSh} ^S ^{VSh} ^S ^{HSh} ^S

RETTLEIING TIL DANSEN

OPPSTILLING STEG

I ring med færøytaket.
Kvilesteg og hoppsteg (Sh_s).

Takt 1—6

KVILESTEG

Alle dansar 4 kvilesteg.

Takt 7—10
«(Me sku) skjøte'n
sa'n Mass. ...»

PARVIS RUNDT — BYT PARTNAR — HOPPSTEG

Gut og jente tek samdanstak 2 og passar på å komme noko til venstre for kvarandre så dei får føtene frie. Dei tek til med V foten og dansar 8 hoppsteg rundt med sola på staden. Dei to siste stega trør dei noko rolegare:

Dei løyser på taket, og guten svingar seg vidare rundt inn på plass på h. sida av jenta. Dei kan danse 1½ eller 2½ gong rundt etter som det høver.

Så tek alle saman med færøytaket og held fram med neste verset utan stogg. På denne måten skiftar dei partnar for kvart vers.

I siste verset køyrer alle h. knyttneven inn i ringen som om dei skulle stikke med kniv når dei syng: «Så køyrde han inn i ...»

- Han / Mass og han Lasse dai / gingó på råd,
tryå / haille daga te / enda,
kos/laine dai skulle / bjødnen få:
«Me sku / skjøte'n,» sa'n Mass.
«Taka / hu'e,» sa'n Lass.
«Siggi du / det?» sa'n Mass te 'o / Lasse.

- Og / Mass spende bogjin / opp fyr sitt kne,
så / skaut'n bjødnen så / han datt ned.
«E trur 'n / datt,» sa 'n Mass.
«Kom tak'n / fatt,» sa 'n Lass.

- Han / Mass drög bjød'n te / Hosløse by,
der / sto ai bikkje og / gapa i sky.
«Vil hò / bite?» sa 'n Mass.
«D'æ 'kje / sæt på!» sa 'n Lass.

- 4 Ög / Mass slö klo'ne i / bikkje-skinn,
ög / réngde det út sä / fyrr vä inn.
«Æ hö / dau?» sä 'n Mass.
«Sä ai / sild», sä 'n Lass.
- 5 Han / Mass slæpte bjödnén té / Hoslöse hus,
ög / der vä nö mykjý / leven ög sus.
«Drikke / me!» sä 'n Mass.
«Té mé / stürte!» sä 'n Lass.
- 6 Mass slengde bjödnén pá / stugugolv,
sä / ält kvendfolkjet i / stugunn skolv.
«Dai verte / rædde?» sä 'n Mass.
«Lät sä / bli!» sä 'n Lass.
- 7 Lass han koka ain / rjomegraut,
sä / femten kjeringä i / smörét flaut.
«Han æ / häit,» sä 'n Mass.
«Han æ / fait,» sä 'n Lass.
- 8 Han / Mass sette öltunnä / oppä bord,
sä / slö 'n i halsén kor / ainaste tár.
«Tvi köss du / dräkk!» sä 'n Lass.
«Ég vä / tysst,» sä 'n Mass.
- 9 Dä vart 'n Lasse sä / räi sä ain tysk,
han / spütta ög bännä sä / han voré rysk:
«Dü skä / blö!» sä 'n Lass.
«Lät uss / släst!» sä 'n Lass.
- 10 Ög 'n / Lasse drog üt sin / tolekniv,
tryä / häile daga té / enda,
ög / köyrde 'n inn i / Masses liv.
«Au, / au!» sä 'n Mass.
«Nö æ dü / dau! sä 'n Lass.
«Sigji dü / det?» sä 'n Mass té'ö / Lasse.

1. *tryä*: tre (uttala nærast som ei staving: trjá), *kosleine*: korleis, *hu'e*: huda, *sigji*: seier (uttala nærast som ei staving: si'i). — 3. *d'æ kje sæt pá*: det er ikkje ä lite pá. — 9. *räi*: vreid, sint.

OPPLYSNINGAR

Tonen har truleg Hulda Garborg lært av Lars K. Liestöl (1839—1912) frá Áseräl i Vest-Agder. Liestöl var lensmann i Bygland og stortingsmann i fleire periodar. Han var vikar pá Málskúlen i Kristiania da Hulda Garborg gjekk der, og ho fortel at dei truga han til ä syngje viser og stev i timane. Tonesamlaren Olav Sande har ögsä skrivo ned tonen til Mass og Lasse etter Liestöl (uprenta manus, Norsk Musikk-samling, UB, Oslo), men hans utgäve er sä ulik Hulda Garborg si at ho nok mä ha fátt tonen nedskrive etter minnet. Vi held oss til Hulda Garborg si form her, men endrar taksignaturen til 4/8 pá grunn av dansetakten. Likevel endrar vi nest siste 16. delen i 3, takten frá h til ciss. Slik blir det sunge, og slik står det i Sandes manus.

Teksten er teken frá Norsk Folkedikting og gir att visa i ei form frá Hallingdal som er prenta i den første norske folkeviseutgäva, Jörgen Moe: Samling af Sange, Folkeviser og Stev frá 1840. I siste verset har vi likevel halde fast ved ei innarbeidd formulering som vik av frá Norsk Folkedikting. Dette er ei skjemtevisé som fortel om to kameratar, Mass og Lasse. Dei planlegg björnejakt, og sä skyt dei björnen og dreg han til Hoslöse by. Der steller dei til fest, men sä drikk Mass opp ält ölet för Lasse og dei ryk i hop og slæst. Enden pá det heile er at Lasse dreg kniven og stikk Mass, men det er ikkje heilt klärt korleis det endar. Au, au, no er du dau, syng vi her, men i Norsk Folkedikting er teksten Au, au! Gjorde det vondt?

Visa er og kjend frá svensk og dansk tradisjon, og i Danmark vart ho prenta ält i 1664. Namnet Hoslöse kan tyde pá dansk slektskap i vår vise, men danske variantar har mange norske målformer. Derfor ser det ut til at visa kan ha vandra mellom Danmark og Noreg begge vegar. Den danske litteraturgranskaren R. Nyerup omtalar visa i 1821 som «den bekjendte norske Vise.» Björnejakt-motivet er vel helst meir norsk enn dansk.

Dansemäten er ei forenkla form av den færöyske Sandöyardansen. Vi mä tru at det var til Sandöyardans Hulda Garborg tok inn visa i Norske Folkevisor II 1904, og at det var da denne forma kom i bruk. Sjä elles merknaden til Anne Knutsdotter. I NF II kom dansemäten med i 1925.

- 9-12 1. h. m. 2. d. og 2. h. m. 1. d. danser p. s. måde.
 5-8 3. h. m. 2. d. og 4. h. m. 1. d. — — — —
 9-12 3. h. m. 4. d. og 4. h. m. 3. d. — — — —
 (Alle h. står nu hos modst. d.).
- 13-16 c) 1. og 2. herre lægger h. arm om livet på den dame,
 de er hos. Damen danser et *lille* trin frem, herren et
 langt hurretrin over til egen d., tager alm. fatning
 med hende og svinger på stedet (egen pl.), ialt 8
 hurretrin.
- 17-20 3. og 4. par det samme.
 Til sidste reprise har man sunget:
 |: »Hej, så bytter vi, hej, så bytter vi,
 hver ta'r sin, og jeg ta'r min«. :|
 Afd. b) og c) er ens i alle turene.
- [: 1-4 :| 2.,3. t. a) Sving med egen danser, alm. fatn. 16 hurretrin.
 4. tur a) Højrehånds damemølle, modsols. — — — —
 5. tur a) — herremølle, med — — — —
 6. tur a) Venstrehånds damemølle, mod— 16 omvendte
 hurretrin.
 7. tur a) Venstrehånds herremølle, mod — — — —
 8. tur a) Damekreds, livfatning, med — 16 hurretrin.
 9. tur a) Herrekreds, — — — — —
 10. t. a) Stor kreds — — — — —
- [: 1-4 :| Dansen slutter med sving med egen danser, 16 hur-
 retrin.

$\text{♩} = 144.$

Skærsommernats-Drøm.

1 2 3 4 5
 Fine $\text{♩} = 96.$
 6 7 8 9 10
 11 12 13 14 15 16

Musik.

Forklaring.

- Opstilling: 4 par i kvadrille.
 Trin: Hoptrin, gangtrin.
- [: 1-8 :| 1. tur a) Stor kreds med- og modsols, 16 hoptrin.
 9 b) Kompliment for egen danser.
 10 Herrerne går med 2 gangtrin foran egen d. og hen
 til næste d. til højre.
 11-12 Alm. fatning med den fremmede dame, sving med-
 sols, 1 gang rundt, 4 gangtrin.
 13 Kompliment.
 14 Herrerne går videre til næste dame.
 15-16 Alm. fatning og sving som før.
 9-16 Fortsættes kredsen rundt.
 Afd. b) er ens i alle turene.
- [: 1-8 :| 2.,3. t. a) Parvis enhånds fatning, med- og modsols.
 16 hoptrin.
 4. tur a) Enhånds damemølle, med- og modsols.
 16 hoptrin.
 5. tur a) Enhånds herremølle, — — — —
 16 hoptrin.
 6. tur a) Damekreds, livfatning, — — — —
 16 hoptrin.
 7. tur a) Herrekreds, — — — — —
 16 hoptrin.
 8. tur a) Stor kreds, — — — — —
 16 hoptrin.
- [: 1-8 :| Slutn.: Parvis ryggreb, sving, 16 hoptrin, med- og
 modsols.

VÄSTERGÖTLAND

Polska från Skepplanda

Polska. Efter J. Olsson. Uppt. av Ingvar Norman.

Musical score for 'Polska från Skepplanda' in 3/4 time, G major. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. It features a melody with eighth and sixteenth notes, including a triplet of eighth notes. The second staff continues the melody with a repeat sign and a triplet. The third staff concludes the piece with a final cadence.

ÖSTERGÖTLAND

Slängpolska från Vikbolandet

Polska. Efter Gustav Boström. Uppt. av Ingvar Norman.

Musical score for 'Slängpolska från Vikbolandet' in 3/4 time, G major. The score consists of four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. It features a melody with eighth and sixteenth notes, including a triplet of eighth notes. The second staff continues the melody with a repeat sign and a triplet. The third and fourth staves conclude the piece with a final cadence.

Polska. Efter Gustav Boström. Uppt. av Ingvar Norman.

Musical score for 'Polska' in 3/4 time, G major. The score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. It features a melody with eighth and sixteenth notes, including a triplet of eighth notes. The second staff continues the melody with a repeat sign and a triplet, concluding with a first and second ending.

Á sprengisandi

Opst: Parvis i enkeltkreds

Trin: Vikivakatrín, löbetrín.

Handfattning: Vikivakatak.

Vikivakatrín: Vikivakatrín i den her dansen starter på högerben. Högre ben til högre, vend til venstre samla venstre. Så man siger höger, venstre samla venstre.

Musik

Dans forklaring

- 1-8 Femm vikivakatrín der slutter med högre trin.
Syv löbetrín ind mod midden, appel på det siste. Hender ned med siden.
- 9-16 Syv löbetrín ud i kredsen igen.
Löbetrínene gentages.
Dansen slutter i kreds.

Á Sprengisandi

Ríðum, ríðum og rekum yfir sandinn,
rennur sól á bakvið Arnarfell,
hér á reiki' er margur óhreinn andinn,
úr því fer að skyggja 'á jökulsvell.
:,: Drottinn leiði drösulinn minn,
drjúgur verður síðasti áfanginn;,:

Þey, þey! Þey, þey! Þaut í holti tófa
þurran vill hún blóði væta góm,
eða líka einhver var að húa
undarlega digrum karlaróm;
:,: útilegumenn í Ódáðahraun
eru kannski að smala fé á laun. :,:

Ríðum, ríðum, rekum yfir sandinn,
rökkrið er að síga 'á Herðubreið,
álfadrottning er að beisla gandinn,
ekki er gott að verða 'á hennar lei;
:,: vænsta klárinn vildi'ég gefa til
að vera komin ofan í Kiðagil. :,:

Ríðum, ríðum, og rekum yfir sandinn

— Á Sprengisandi —

Grimur Thomsen

1st. þjóðlag

Ríð- um, ríð- um og rekum y- fir sandinn, rennur sól á
hér á reiki' er margur óhrein andinn, úr by- fer að
bak við Arn- ar - fell, drottinn leið- i drú- ul- inn
skuggja á jök- ul - svell,
minn, drjúgur verður síðast- i á- fang- inn.

Þey, þey! Þey, þey! Þaut í holti tófa
þurran vill hún blóði væta góm,
eða líka einhver var að húa
undarlega digrum karlaróm;
∴ útilegumenn í Ódáðahraun
eru kannski að smala fé á laun. ∴

Ríðum, ríðum, rekum yfir sandinn,
rökkrið er að siga' á Herðubreið,
álfadrottning er að beisla gandinn,
ekki er gott að verða á hennar leið;
að vera kominn ofan í Kiðagil.
vænsta klárinn vildi ég gefa til

- 17—24 c) 1. og 2. par alm. fatning og parvis omdansning med 16
totrin $2\frac{1}{2}$ omgang rundt mod solen om hinanden.
1. par slutter omdansningen neden for 2. par og vender sig
mod 3. par, for næste gang at danse med dette, medens
2. par står over. Når 1. par danser med 4. par, danser
2. par med 3. og tager forinden opstilling som 1. par o.s.v.
Dansen fortsættes efter behag.
NB. Følgende opstilling er brugt — og bruges — flere
steder: 1., 3., 5. o.s.v. par stiller sig med ryggen mod fron-
ten, vendt mod henholdsvis 2., 4., 6. o.s.v. par, der ven-
der mod fronten. — Alle danserne får derved lejlighed til
at begynde samtidig.

SNURREBOCKEN FRÅN JÄRVSÖ

Danstyp	
Ursprungsland	
Musik	Snurrebocken. Särskilda melodier
Koreografi	
Fattningar	<p>I polskan: Polskfattning, dock med den skillnaden att kavaljers vänstra hand är knuten. Hans vänstra arm föres utanför och över damens högra arm. Kavaljers knutna hand föres utåt i damens hägra armbågsveck.</p> <p>I trestegen: (<i>Olof Hammarstrands utförande</i>) arm i arm och hängande armar.</p> <p>I springstegen: (<i>Lars Olssons och Astrid Bergströms utförande</i>) håller kavaljeren höger arm om damens midja och damen håller vänstra armen på kavaljers högra överarm. Kavaljers vänstra och damens högra handflata mot varandra. Fingrarna hålles om motpartens hand.</p> <p>Vid bugningarna: Hålles höfter fäst.</p>
Steg	
Utgångsställning	De dansande stå i ring. Kavaljeren står med ryggen och damen med ansiktat mot mitten.

- Tur 1** Utan försteg dansas polska från Järvsö sexton takter (1 - 8) (1 - 8)
- Tur 2** Nu dansas antingen springsteg eller tresteg fyra takter motsols (*i dansriktningen*) med början på yttre foten (*Se de olika fattningarna*) (9 - 12)
- Tur 3** Utgångsställning nu med höfter fäst.
 Dam och kavaljer bugar mot varandra (13)
 Kavaljeren vänder ett halvt varv motsols och damen vänder ett halvt varv medsols.
 Dam och kavaljer bugar nu från varandra (14)
 Kavaljeren vänder nu ett halvt varv medsols och damen ett halvt varv motsols.
 Dam och kavaljer bugar nu återigen mot varandra (15)
 (*Vid vändning motsols trampas vänster, höger, vänster och vid medsols vändning höger, vänster, höger*)
- Tur 2** Upprepas (9 - 12)
- Tur 3** Upprepas (13 - 15)

Dansen börjar sedan från början.

Meddelare Olof Hammarstrand f. 1887, Skestra, Järvsö.
 Astrid Bergström f. 1908, Skestra, Järvsö.